ТАНЕЦЬ НЕДОУМКА

УДК 821(477)
П 12

Ілларіон Павлюк

П 12 Танець недоумка [Текст] : роман / Ілларіон Павлюк ; переклад з рос. Ростислава Мельниківа. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. — 680 с.

ISBN 978-617-679-720-3

Космічний біолог Гіль, за плечима якого чимало військових операцій, переживає не найкращі часи: безробіття, безгрошів'я, сім'я на межі розлучення, ще й висока ймовірність, що проявиться спадкова генетична хвороба, в якій швидка смерть — це чи не найкращий фінал. І ось неочікувано з'являється пропозиція роботи, яка, здавалося б, вирішує всі проблеми одночасно: наукова експедиція на далеку планету. Хороші гроші, медична страховка, мінімальні ризики. Чи виявиться рішення летіти, до якого підштовхує страх, правильним? І чи такі вже мінімальні ризики на далекій і химерній планеті Іш-Чель?

УДК 821(477)

© Ілларіон Павлюк, текст, 2019
© Ростислав Мельників, переклад, 2019
© Назар Гайдучик, Оксана Йориш, обкладинка, 2019
© Видавництво Старого Лева, 2019

ISBN 978-617-679-720-3

Усі права застережено

Ілларіон
Павлюк

З російської переклав
Ростислав Мельників

ТАНЕЦЬ НЕДОУМКА

Львів
Видавництво Старого Лева
2019

Моєму батькові.
Це ти мене надихнув.

ЧАСТИНА 1
Тридцять п'ять — сорок чотири

1

Спека висіла липким, солодкаво-нудотним мармеладом. Здавалося, повітря, рухаючись у трахеї туди-сюди, не дістає до легенів.

Два брудні прямокутники на пластиковому корпусі старого (на вигляд уже антикварного) кондиціонера ніби натякали, що ще недавно тут була табличка «Не вмикати, зламаний». І, судячи з теплого подиху, який хрипко вичавлював із себе пристрій, полагодити його так і не вдалося.

Ми сиділи в конференц-залі номер дев'ятнадцять (так було написано на дверях), який наче навмисно розмістили в найдальшому закапелку величезного комплексу з п'яти корпусів, — за добрячих пів кілометра від головного входу. Пів кілометра запилюженого килимового покриття, включно з трьома допотопними бетонними переходами і якоюсь фантастичною кількістю сходів… Нас було троє: я, HR-менеджер навпроти й шеф служби безпеки в кутку.

Шеф СБ був огрядний. Він мовчки дудлив воду, стоячи просто біля кулера і поглинаючи стаканчик за стаканчиком. Сірий класичний костюм на ньому в таку спеку видавався геть

недоречним. Під пахвами розпливлися величезні темні плями, а на спині й лобі товстуна великими намистинами проступив піт. Щойно допивши черговий стаканчик, він одразу починав набирати новий — так ніби боявся, що йому ось-ось забракне чим потіти. Час від часу, наче віялом, обмахувався планшетом, у який, мені здається, жодного разу й не глянув.

Інша річ — менеджер. Худорлявий, незграбний, з обличчям підлітка, він повністю занурився в моє резюме й мовчав уже хвилин п'ять. І тільки злегка ворушив губами. Запалені прищі на його обличчі вказували на те, що він страшенно любить торкатися руками до різного запиленого мотлоху, а потім витирати долонями спітнілий лоб. І шию… Судячи з прищів — і шию.

Похмілля й досі робило нестерпним будь-який різкий порух головою, тож я намагався бути повільним, мов мадагаскарська черепаха. День народження, що випав на неділю, зазвичай провіщає пекельний понеділок. А похмілля в понеділок на співбесіді — це щонайменше дев'яте коло, чи скільки їх там у пеклі… До речі, це був іще й останній шанс: інших варіантів не залишилося. Якщо, звісно, не брати до уваги той божевільний ранковий дзвінок... Але я поки що не з'їхав з глузду.

— Так ви служили в розвідці? — раптом запитав менеджер, виринувши зі свого планшета.

Його очі аж сяяли цікавістю. Я б навіть сказав, захватом.

— На Проксимі. Зведена розвідувально-диверсійна група. У таких має бути біолог.

— На інших планетах обов'язково, — він кивнув і неприємно стулив губи, ховаючи зніяковілу усмішку. — Я теж хотів записатися. Ну, як хотів — мріяв… Я був іще в школі тоді… У старших класах.

Останню ремарку він вставив поспішно і з явним підтекстом — «я не такий зелений, як ви могли подумати!».

— Ще не пізно, — усміхнувся я.

— О… Мама помре, якщо на моїй роботі прогноз ризиків перевищуватиме дві десятитисячні!

— Мокрі сходи забрали більше життів, аніж болотяні павуки Проксими, — серйозно сказав я.

— Так?! — він нервово витер долонею лоба.

— Ну, гіпотетично. Зважаючи на те, що мокрим сходам тисячі років, а сутички з павуками тривали три тижні…

— Я зрозумів, я зрозумів, — він кивнув і всміхнувся; усмішка вийшла чомусь масною. — Я зрозумів…

— Але мами люблять статистичне прогнозування, — розвів я руками.

— Обожнюють… — він зітхнув. — О, та ви ще й на гравіциклі їздите?

Менеджер показав очима на бандану, зав'язану на моєму зап'ясті. Логотип «Цунамі» був саме згори.

— А… Так… — знітився я, не знаючи, чи доречно уточнювати, що вже ні.

— Я шаленію від них!

— Теж катаєтеся?

— Ви що! Мама з'їсть мене живцем!

— Маму треба шанувати, — підтакнув я, мріючи скоріше випити крижану пляшечку пива. Задуха просто добивала мене.

Він іще раз пробігся очима по моєму резюме.

— Ну що ж… Якщо більше ні в кого немає питань… — менеджер розгублено побарабанив пальцями по столу. — Взагалі, ми зазвичай не повідомляємо результату відразу, але враховуючи вашу спеціалізацію… А тема вашої дипломної, до речі, це буквально наш найбільший проєкт… Тому…

Я аж засовався з нетерплячки, очікуючи, що прищавий перестане м'ятися й простягне мені руку з питанням на кшталт: «Коли ви готові розпочати?». Він ще раз із сумнівом озирнувся на товстуна, але той (от несподіванка!) був дуже зайнятий наповненням стаканчика.

Тоді менеджер подивився на мене, кивнув і подався вперед, щоб піднятися.

— Що ж, так би мовити… — почав він, і я поспішно витер спітнілу долоню об джинси, готуючись до рукостискання.

У цей момент кулер у кутку голосно відригнув бульбашками повітря, що ввірвалося в його ємність: *«Бгулим!»*. Із несподіванки менеджер квапливо притиснув зад до стільця й озирнувся. Я ледве стримав посмішку. І тут спітнілий тип подав голос. Він мерзенно відкашлявся у своєму кутку, сьорбнув іще водички й сказав, уперше дивлячись не в стаканчик, а в планшет:

— А це правда? Щодо участі в бойових діях?

— Звісно, — я аж розгубився. — Ми ж говорили про це хвилину тому. Військова розвідка.

— Так-так… Я чув. Я про *безпосередню* участь. Знаєте, можна злітати на Проксиму й просидіти на складі видачі теплих речей…

— Ні-ні, запевняю вас. У мене вісім бойових виходів. Почесний знак Об'єднаного Штабу. Там наприкінці все написано.

І я всміхнувся менеджерові навпроти. Він теж усміхнувся (тепер у його погляді читалося благоговіння) і знову питально подивився на товстуна. Той шумно зітхнув.

— Що ж… Ну… Раз так… — він із тріском зім'яв стаканчик у пухкій долоні. — Тоді я змушений категорично не рекомендувати вашу кандидатуру.

— Тобто? — не зрозумів я.

— Боюся, що ви потенційно неврівноважений і нестабільний елемент команди, — пояснив товстун. — А це наукова установа. З армією нас пов'язують лише замовлення і… Ми намагаємося уникати таких, як ви.

Промайнула думка, що я недооцінив вагу товстуна в цій компанії. Ще не встиг відзначити про себе цю гру слів (вага товстуна й вага в компанії, ахаха), аж до мене дійшло, що співбесіда добігла кінця. Менеджер, утупивши очі в стіл, метушливо згортав свій рідкокристалічний планшет.

— І в чому ж проблема?! — обурився я. — Так, брав участь! Мені завжди здавалося, що це почесно! Тим більше, що ви працюєте для потреб армії, і я в цьому теж розбираюся…

— Статистичне прогнозування, — знизав плечима товстун. — Воно дає досить високу ймовірність небажаних проблем з ветеранами бойових дій. Занадто високу для нас.

Треба визнати, тієї секунди я уявив, як розбиваю об стіну його голову. *Хрясь!* І по жирних щоках від удару пробігає «віддача», змушуючи їх тріпотіти, як вуха лягавої… Тож у чомусь він, мабуть, має рацію… Небажані проблеми — це про мене. І це вони ще не знають про діагноз…

— Мені дуже шкода, — промимрив менеджер, ховаючи очі. — Я проведу вас.

Правду кажучи, діагнозу в мене поки що нема. Є тільки спадковість. Імовірність п'ятдесят на п'ятдесят, що аномальний білок у моїй ДНК почне мутувати й отруювати клітини. Це може статися будь-якої миті від сьогодні й до того дня, коли мені стукне сорок чотири.

І тоді я стану недоумком.

У буквальному значенні слова. Можу вистрибнути з вікна, як батько. Або й утнути дещо гірше… Як прадід.

2

Того ранку все пішло трохи не так. Починаючи з будильника. Його сигнал видався болісно гучним. Я сіпнувся, різко відриваючи голову від подушки. Секунди три витратив на усвідомлення того, що ж саме мене розбудило. Не може бути, щоб ранок настав так швидко… Чи може? Я поспіхом (тому незграбно й довго) намацував телефон. І тільки з другого разу зумів натиснути потрібну кнопку й вимкнути сигнал. Цього разу він задзвонив аж занадто зненацька… Не те щоб я мав звичку просинатися завчасно, але зараз вийшло зовсім... У голові вертілося слово «нетактовно». Нетактовний будильник — хіба це не кумедно?

Ти просто не хочеш уставати, хлопче… Який же нестерпний цей ритуал — вигадувати причини розпочати новий день. Знайти хоч щось, заради чого варто розплющити очі. Немає мотивації… Що за дурня в моїй голові! Звісно ж, є. Сьогодні дуже важливий день… *День-делень…*

Думки стали плутатися, перетворюватися на óбрази й повертати мене назад, у м'яке небуття сну. І ось перед очима знову тріпочуть крильця тисяч метеликів, затиснутих

у свіжих цементних швах щойно зведеної білої стіни… Як же можна було класти цеглу на живих метеликів! Згустки цементу падають поверх чорно-помаранчевих крилець, а зверху з огидним хрускотом лягає нова, ідеально гладка цегла…

Насилу розплющую очі, вивільняючись із задушливої хватки сновидіння. Здається, й досі чую хрускіт розчавлених крилець зі свого сну, що віддає в гортані цілком реальним відчуттям нудоти. Яка мерзота… Наймоторошніший сон у моєму житті. І повторюється щоразу, коли я захворюю. Неначе організм подає мені сигнал у вигляді марення, де тисячі метеликів-сонцевиків обліпили одиноке будівництво посеред квітучого лугу, і робітники кладуть цементний розчин просто на них, придавлюючи цеглинами тріпотливі крильця…

Невже справді захворів? Я торкнувся чола. Ні, так нічого не зрозумієш. Та й нормально ж почуваюся! Або… Здогад раптом накрив мене крижаною хвилею. Почалося?!

Я рвучко сів. Ураз стало душно, і лоб укрився крихітними краплинками поту. Ану, припини! Ну, наснилися тобі ці чортові метелики. Сто разів снилися… А чи все ж таки це *воно*? Як-не-як, межу перейдено.

Від цієї думки під ложечкою утворилася тверда грудка. Ніби я проковтнув щось велике, і тепер воно ядуче повзе вниз по стравоходу… Похмілля, ось і вся твоя хвороба. А метелики — до того, що за пів години тебе розчавить головний біль. Не можна бути таким вразливим. Адже до сорока чотирьох — дев'ять років. Якщо почну бачити симптоми на кожному кроці, то з глузду з'їду.

Швидко, не даючи собі шансу повернутися до похмурих думок, я підвівся. Віра розмірено дихала, згорнувшись

калачиком. Ельза спала в сусідній кімнаті. Намагався рухатися тихо. Задоволено відзначив, що почуваюся непогано і спожите вчора віскі, здається, минулося для мене без наслідків… У найнесподіванішому місці — майже посеред кімнати — я об щось спіткнувся. Намагаючись утримати рівновагу, ніяково ступнув уперед і з усього маху вдарився мізинцем об стелаж. Біль пронизав мене, як спалах, сягнувши, здавалося, до самого стегна… Стиснув зуби, щоб не скрикнути… Віро-Віро… Її капці завжди лежать так, наче їх хтось, стоячи де-небудь у коридорі, азартно пожбурив у кімнату. Причому спершу кинув один, а потім другим намагався влучити в перший… А якби це вона забила ногу через мої речі? Уявляю, що було б…

Накульгуючи, дістався до ванної. Мені подобалося, ще не ввімкнувши світло, відчути запах ванної кімнати. Легкий аромат шампуню, залишки їдкого запаху мийного засобу, зовсім слабкі нотки моєї туалетної води…

— Світло! — я намагався вимовити команду якомога чіткіше, адже останнім часом система «розумний будинок» страждала електронною приглухуватістю — регулярно не розпізнавала команд. Вийшло голосніше, ніж потрібно, і мої очі неприємно різонув яскравий спалах світильників. По-зрадницькому накотила нудота — мабуть, та бехерівка «на коня» була зайва…

— Світло! — повторюю свистячим шепотом.

І світильники пригасають до ледь помітного свічкового тління. Так краще. Немудро було витрачатися на всю цю розумну дурню. Якщо подумати, без неї навіть зручніше. Але тоді були гроші, і це здавалося чудовою ідеєю… Я заліз у душ, одначе від гарячої води не полегшало. Радше навпаки. Зображення перед очима пливло. Душову

кабінку, поличку з шампунями, шви між кахлями — все це неначе зносила вбік невидима течія. Та варто було кліпнути, як усе поверталося на свої місця, щоб знову плавно поплисти кудись праворуч і вгору. *Вертольоти…* Знову підступила нудота. Тепер абсолютно очевидно, що в мене похмілля.

За пів години я готував собі каву. Крізь величезні вікна кухні вже пробивався ледь рожевий світанок, відбитий дзеркальними панелями хмарочоса навпроти. Відімкнув звукоізоляцію, й сховані динаміки на помірній гучності почали відтворювати шум вулиці. Унизу готувався до відкриття ринок, і торговці рибою вже гуркотіли візками.

Київ, за торішніми рейтингами, увійшов до десятки найдорожчих міст Європи. Це зовсім не означало, що він став комфортніший. Означало, що він став більший. Що його шалено дорогий центр іще сильніше подорожчав, накрутивши заодно й ціни на комунальні послуги в таких скромних спальних районах, як наш. Тому мене й не радувало високе місце Києва в рейтингу. Місто, в якому осів після армії, тепер перетворювалося на місце для заможних і щасливих, а я натомість ступив на слизьку стежку людини без регулярних прибутків…

Я плюхнувся на левітаційний пуф, що м'яко просів піді мною й одразу беззвучно повернувся на попередню висоту. Зазвичай обожнював це відчуття. Як у дитинстві, коли ми стрибали спиною в сніг. Але сьогодні це викликало новий напад нудоти. Кухонний закуток ушкварив божевільний танок, кидаючись кудись угору й ліворуч. Я заплющив очі, умовляючи шлунок не ухвалювати необачних рішень. Трішки полегшало. До речі, цей летючий табурет можна продати — він досить дорогий…

— Новини! — сказав я, і прозорий екран на стіні засвітився.

— …Опадів не очікується, — промуркотіла з екрана юна особа з бездоганною зовнішністю й порожнім поглядом. — Прогноз нещасних випадків у Києві на сьогодні — три стотисячні відсотка на душу населення…

Подумки помножив мізерний відсоток на двадцять мільйонів мешканців — вийшло, що шістьох сьогодні так чи так спіткає нагла смерть. Я понуро хмикнув. Не перестаю дивуватися цьому ще зі школи — з першого уроку статистичного прогнозування. Для кожного киянина окремо шанс нещасного випадку сьогодні мікроскопічно малий. Десь між «ніколи» і «викинь це з голови». Але шестеро «щасливців» усе ж опиняться в металевих обіймах понівеченого автомобіля або забудуться вічним сном, вдихаючи чадний газ, — відповідно до теорії ймовірності, статистичного нагромадження ризиків та іншої дурні. І ці шестеро зараз теж слухають новини, дурячи себе думкою, що три стотисячні — занадто мало, щоб щось сталося саме з ними…

Мій діагноз, до речі, теж трапляється не частіше, ніж раз на скількись там мільйонів. Але рано чи пізно, попри обожнене всіма статистичне прогнозування, щось погане знаходить у цьому житті саме тебе.

— Далі! — скомандував я, і комп'ютер став перемикати канали щоп'ять секунд, очікуючи мого «залиш». Але я мовчав, і на екрані змінювали одна одну штивні красиві дівчата з акуратно укладеним або підстриженим волоссям. З холодною тривожністю вони розповідали, що відбулося у світі, поки я спав…

Загалом проблеми тривали вже п'ять місяців. Найважчих у моєму житті. Після служби в армії… Мого першого

польоту на іншу планету й тієї м'ясорубки, на яку обернулася спроба заснувати колонію… Коли на Землі померла моя мама, а я навіть не був на похороні… Після всього цього — найскладнішими несподівано виявились якихось п'ять місяців безробіття.

І, враховуючи, скільки компаній я вже обійшов, далі доведеться або перекваліфіковуватися (як і за які гроші, цікаво знати!), або ж переходити в розряд низькооплачуваної робочої сили. Кому в наш божевільний час потрібен біолог?! *Біолог у зоні ризику*, точніше кажучи. Я притулив долоні до скронь. Треба дожити хоча б до обіду… А в мене цілих три співбесіди…

«То коли ви станете недоумком, шановний?»

«Будь-якого дня, починаючи від тридцяти п'яти, але точно не пізніше, ніж у сорок чотири!»

І оскільки свої тридцять п'ять я відсвяткував учора, то, як кажуть, «ласкаво просимо до клубу!»… В армії було простіше. Там немає часу думати, а до тридцяти п'яти ще спробуй доживи… Чортовий страх за завтрашній день… Точніше, *перед* завтрашнім днем. Звісно, я нікого в це не посвячую. Навіть Вірунчик не в курсі. Проблема тільки в тому, що в курсі *я*.

Коли мені було п'ятнадцять, мати навіть водила мене до суїцидолога. Він довго ставив якісь запитання, потім роздрукував прогноз і запевнив маму, що ймовірність усвідомленого самогубства в мене — не більше двох відсотків. І вона заспокоїлася. Аж так, що мене й справді почала навідувати думка стрибнути з даху. Цікаво, куди ви тоді засунете свій прогноз, док!

Наприклад, мій дід учинив так: у день свого тридцятип'ятиріччя він вирішив поганяти в режимі ручного керування

на улюбленому спортивному авто і в'їхав в опору мосту. У нашій сім'ї заведено вважати це нещасним випадком і наслідком виняткової недбалості за кермом. Висувати інші версії було не прийнято. Але мені ніколи не давала спокою одна обставина: у свій день народження, уже закінчивши святкувати з друзями, дід сів за кермо абсолютно тверезий.

Хай там як, але я з іншого тіста й волію доручати таке завдання обставинам. Тому, остаточно переконавшись, що людство знає про мутації аномальних білків ще менше, ніж про космос (тобто отримавши, нарешті, свій сраний диплом з відзнакою), я очолив список добровольців на Проксиму. Хоча вже тоді було ясно, що чимало з нас повернеться на Землю в пластикових мішках…

Кавоварка коротко пискнула, і я скомандував вимкнути новини. Поставив перед собою молочник і у квапливому передчутті взяв філіжанку. Це був своєрідний ритуал — робити перші ковтки еспресо, ще не додавши вершків, насолоджуючись кислинкою кавової пінки і відпускаючи свої думки блукати, де їм заманеться. Туди, куди їх здатні занести асоціації, що незмінно починаються з шоколадно-горіхового присмаку кави й закінчуються де завгодно…

Зараз мені здається, наче того ранку я щось передчував. Хоч розум каже: навряд чи. Просто в моєму житті стався непередбачений крутий поворот… І з роками почало здаватися, що якесь передчуття все ж таки мало бути. Але його не було. Тон вхідного дзвінка пролунав різко й несподівано.

Я здригнувся. Голос системи «розумний будинок» м'яко поцікавився з найближчого динаміка, чи хочу я відповісти на дзвінок з невідомого номера. Глянув на годинник. Восьма нуль одна. У кого, цікаво, вистачило безцеремонності? Якщо відповім, мій кавовий ритуал буде безнадійно зіпсований.

Уже було вирішив скомандувати «відхилити виклик», аж знову задумався, хто б це міг телефонувати. І яким повинен бути привід для такого дзвінка… Не кажучи вже про те, що за останні три місяці, крім Віри, мені взагалі ніхто не дзвонив.

Обережно й тому якось хрипко я сказав: «Алло!».

— Вітаю! Пан Гіру? — поцікавився англійською молодий жіночий голос, і я безпомилково розпізнав японський акцент.

Звісно, вона хотіла сказати «Гіль», але в японській мові проблеми з буквою «л» (себто її там узагалі немає), тому у вустах представників Країни сонця, що сходить, моє ім'я перетворюється то на Гіу, то на Гіру — залежно від фантазії конкретного японця.

— Так, це я, — напружився, намагаючись згадати те, що колись знав японською, але, крім фрази з розмовника «принесіть, будь ласка, пропарений рис», згадалося тільки «вітаю» — *коні-чіва.*

Вона проігнорувала мою жалюгідну спробу перейти на японську й продовжила англійською:

— Я представляю приватну військову компанію «Корпус Конкістадорів», Токіо. Наш рекрутинговий центр відібрав вас для співбесіди. Коли вам буде зручно?

«Корпус Конкістадорів» — найбільша у світі приватна військова компанія! Ба більше. Це ціла імперія, що вже давно вийшла за межі рідної Японії! Досить сказати, що в неї є свій бойовий флот. Професійні воїни, що дають сто балів фори будь-якому космічному десантникові. І їм дуже, *дуже* добре платять.

Якби оператор не назвала мене на ім'я, я б подумав, що вона помилилася номером.

— Гіру-сан?

— Вибачте, я трішки розгубився… Як ви про мене дізналися?

— Ви подавали заявку на вступ у Корпус.

Ну, так… Тільки це було вісім років тому… Тоді я просаджував залишки армійського заробітку на японському острові Хоккайдо, і реклама Корпусу Конкістадорів заключно маячила на кожному розі… Чортових вісім років тому! У найглибшій депресії, страждаючи від посттравматичного стресового розладу, я мріяв тільки про одне — знову відчути простоту й цінність бойового завдання. Знову до найдрібнішого зі щоденних клопотів додавати таке просте й вагоме «вижити»… Щоб ці кляті тридцять п'ять років перестали в моїй голові насуватися бетонною стіною.

— Вибачте? Гіру-сан? — жіночий голос вирвав мене з плину спогадів.

— Перепрошую… Це велика честь… Але в мене тепер сім'я… І дитина. Тому… Боюся, я вже не можу стати конкістадором.

Це звучало трохи дурнувато — так ніби ми грали у відкриття Америки. Бракувало ще додати «сеньйорито». Але в Корпусі до всіх цих іспанських мотивів ставилися дуже поважно.

— Ми знаємо про ваші сімейні обставини, — промуркотіла дівчина з Корпусу. — І телефонуємо, бо йдеться про специфічний контракт: передбачається, що конкістадори стануть засновниками нової неземної колонії. І через надзвичайну віддаленість планети вирушають туди з сім'ями. Статистичний прогноз ризиків відповідає мінімальній категорії «А», клімат ідеально збігається із земним. У вас біологічна освіта й ліцензія на керування атмосферним

шатлом — це додаткові бали на співбесіді. На коли вас записати?

Панянка на тому кінці щебетала так, ніби йшлося про стрижку чи доставку води. Конкістадори… З сім'ями… Прогноз ризиків — мінімальної категорії… Звучало, як сон.

— А я можу вам передзвонити?

— Звісно! Але ми проводимо співбесіди постійно, тож що раніше ви зателефонуєте, то більше шансів зберегти місце за вами. Вдалого дня! — вона закінчила розмову, не дочекавшись моєї відповіді.

Колись я чекав на їхній дзвінок ледь не щогодини. Потім — щодня. Потім — раз на кілька днів із трепетом у грудях згадував про свою заявку. Заспокоював себе тим, що на найближчі місії контингент набрано, а мій час ось-ось настане. І тільки десь за три роки — зрозумів. Так чітко, ніби вони самі подзвонили й сказали. Вони *дізналися*. Дізналися про проблему «тридцять п'ять — сорок чотири»… Ці хлопці таки глибоко копають — можна не сумніватися. Дали запит на всі мої дані, включно з історією звернень до лікарів. І хтось відпрацьованим рухом переніс мій файл із папки «Кандидати» в папку *«На_біса_він_нам_потрібен»*.

Так я думав. Був упевнений настільки, що майже викреслив із пам'яті сам факт заявки в Корпус. І ось… Вони дзвонять саме тоді, коли позначку «тридцять п'ять» пройдено, а до сорока чотирьох — пекельна вічність! Не докопалися? Не копали? Чи я таки й справді зможу отримати найкращий контракт мого життя? Грубі гроші за мінімальні ризики… Занадто привабливо, щоб бути правдою? Вони щось там казали про надзвичайну віддаленість… Так, а що в космосі близько! Ану ж передзвони їм і запишися на той іспит, щоб не втратити шанс — які проблеми! Відповідь лежить на

поверхні. Точніше, відповідь солодко спить, порозкидавши свої капці по всій кімнаті. Дівчина Віра з корейським прізвищем Ра. Вона «завалить» мене задовго до іспиту, до того ж зробить це зі скандалом. Наша дискусія буде дуже коротка і завершиться, щойно я вимовлю ті загадкові слова «надзвичайна віддаленість». Так, учора вона кричала, що я повинен улаштуватися не абикуди, а знайти «місце за своєю кваліфікацією». Але сьогодні, найімовірніше, скаже щось на кшталт: «Я не повезу дитину на край невідомості». Начхати вона хотіла на всі ці обіцянки мінімальних ризиків. Ми всі прекрасно пам'ятаємо, чим усе закінчилося на Проксимі…

Я рішуче, майже залпом, проковтнув каву. Навіть не стану з нею нічого обговорювати. Наші стосунки й так тріщать по швах… І взагалі… Везти сім'ю на неосвоєну планету — це дико! Не кажучи вже про «надзвичайну віддаленість». Навіть за ризиків категорії «А»! Адже сьогодні в Києві за всієї мінімальності ризиків загинуть шестеро! Тож — ні. Я не ризикуватиму сім'єю.

Але де ж, чорти б вас забрали, ви були вісім років тому, га?!

Вони платять близько трьохсот тисяч на рік… Окей, якщо це «ризики категорії А», хай буде навіть двісті. Двісті!!! Плюс — пенсія після закінчення контракту. Плюс — знижки на всіх можливих курортах і в купі готелів. Плюс — податкові пільги…

Треба визнати, мої «тридцять п'ять — сорок чотири» нікуди не дінуться й на іншій планеті, але згадувати про них не буде часу, це точно. Десь на задвірках свідомості несміливо причаїлася думка, що, коли мене там хтось зжере, це стане найкращим виходом. Але вимовити таке не зважився навіть подумки. Це не має значення, якщо я не можу

полетіти! Не розлучатися ж… Я майже пожбурив філіжанку в раковину.

— Помий чашку, — буркнув я «розумному будинкові».

— Подзвонити Сашкові, — байдуже відповів жіночий голос.

— Відбій! Глухопердя… Відбій!

— Відбій. Команду «Глухопердя» не розпізнано. Хочете призначити дію просто зараз?

— Чашку помий!!!

Я страшенно засмутився. Та побий їх гамма-кванти, тих конкістадорів! У мене співбесіди у двох наукових шарагах і в харчовій компанії. Треба встигнути поголитися.

Похапцем, боячись передумати, я викликав голографічний екран над столом, відкрив список вхідних номерів і натиснув кнопку «вилучити».

ЦЕЙ НОМЕР БУДЕ ВИЛУЧЕНИЙ
[СКАСУВАТИ] / [ВИЛУЧИТИ]

Моя рука на мить зависла за сантиметр від голографічних кнопок… Прощавай, кар'єро конкістадора…

— Вершки що — скисли?!

Це Віра.

3

Я обернувся, так і не встигнувши нічого натиснути. Вірка гидливо нюхала упаковку. Дико схотілося накричати на неї. Щоб із таким настроєм шурувала назад, спати, а не нудити тут! Але стримався.

Вона з відразою пожбурила коробочку вершків у сміттєвий конвектор, продовжуючи буркотіти:

— Я казала, щоб ти не лишав їх на пів дня на столі…

А втім, це повторювалося щоранку. Вірка завжди прокидалася в поганому гуморі й найперше знаходила щось негативне, що б зіпсувало їй ранок. Наприклад: «Ну й погода…» Або: «Пам'ятаєш, що тобі пора знайти роботу?» Або: «Помив після себе ванну?» — і таке інше. Головне, промовити це замість «доброго ранку» і з кислою міною.

— Чого на Клавку кричав? Краще б у сервіс нарешті заїхав…

Клава — це вона так охрестила наш «розумний будинок». Хоч у програмі жіночий голос називався, здається, Вікторія. Вірине почуття гумору — своєрідний рудимент, це єдине, що в ній залишилося від дівчини, в яку я колись здуру

закохався. Та й то вона давно вже не жартувала, а просто за звичкою проговорювала щось, що могло видатися смішним. Наприклад, дала дурне ім'я комп'ютеру. Але сама, певно, жодного разу з цього приводу і не всміхнулася.

— Доброго ранку, люба, — я вимовив цю фразу фальшиво солодко, підкреслюючи, що Віра могла б теж починати ранок з привітання.

— І ти будь здоровий… — вона з виразом якоїсь огиди на обличчі рилася в хлібниці. — І круасани закінчилися…

Загалом, її вічне ниття мало причини, і Вірунчик часто називала їх *вагомими*. Вона страждала від мігреней. Сильний головний біль дошкуляв їй щоранку й вщухав тільки після вживання якоїсь триптановмісної хімії. Слід пояснити, що зазвичай Віра просинається ще без болю. Вона встає з певним *передчуттям* болю, про який каже, що голову «давить зсередини».

Насправді, саме пора випити пігулку, бо її мозок вже аж кипить від серотоніну. Але ж ні — Вірунчик вперто чекає години дві, ненавидячи весь білий світ, аж поки нарешті в процес включається трійчастий нерв, а відтак починається, власне, біль. От тоді вона ковтає пігулку. Я намагався пояснити їй людською мовою механізм нападу мігрені, але марно. Вірунчик і далі мучить себе (і мене) ранковим очікуванням болю. Каже, що спершу повинна переконатися, чи буде напад, «щоб не труїти себе зайвий раз хімією». Але я думаю, їй просто потрібні ці законні дві години ненависті до світу.

Я почав був пояснювати щось про дзвінок, але зрозумів, що вона не слухає. Вірунчик кивала, помішуючи мою каву й очікуючи, коли можна буде вставити слово. Я замовк не договоривши.

— Просто ти псих, Гілю. Хворий на голову. На комп'ютер кричиш. Скоро на нас із Ельзою кидатимешся.

Це теж був жарт. Віра навіть ледь усміхалася, але не весело, а радше — втомлено. Такий собі жартик із мораллю. Мовляв, я, звісно, жартую, але ти собі знай… От як їй розповідати про «надзвичайну віддаленість»? Щоб вона мені очі видряпала?

Я простягнув руку до голографічної панелі, що й досі висіла над стільницею. Одним недбалим рухом натиснув «ВИЛУЧИТИ» і закрив її. Ласкаво просимо в реальність…

Вірунчик поставила п'ятку на сидіння ель-пуфа, підігнувши коліно до самого підборіддя, і ковтнула. Відразливо скривилася, усім своїм виглядом показуючи, яка неприємна їй кава без вершків. Такий у неї характер: я б, скажімо, або не пив, або насолоджувався тим, що є. А вона питиме, кривлячись і пересмикуючи плечима, зі справжньою, невдаваною відразою. Адже, Віра глибоко в цьому переконана, життя — лайно. І до пігулки, і після, і в ті дивовижні дні, коли голова не боліла — теж.

— Як голова? — спитав я, сам не розуміючи, чого хочу більше — нормальної ранкової розмови ні про що чи приводу для добрячої сварки…

— Приголомшливо! Запитувати про голову в того, хто щоранку здихає від мігрені! Плюс ти хропів пів ночі, як кінь, Ельзі щось снилося, й вона плакала разів десять, тож я задрімала тільки під ранок, але ти саме вирішив покричати на Клаву. І ось я тут — п'ю цю гівняну каву без вершків.

Треба знати Вірку, щоб зрозуміти — вона майже не збиралася мені чимсь дорікати. Це була цілком чесна відповідь на запитання «Як справи?» у її стилі. Але в мене всередині все клекотіло від роздратування. Очевидно, це і є та межа,

за якою розпадаються шлюби. Слово «розлучення» досі видавалося мені нездійсненним кошмаром, але спадало на думку чимраз частіше. Глибоко вдихнув. Намагався згадати, якою красивою вона видалася мені, коли побачив її вперше. Я підійшов до Віри й нахилився, щоб поцілувати в щоку.

Вона гидливо зморщилася, не повернувшись у мій бік. Я випростався; почувався по-дурному.

— Вірунчику… Я тебе люблю…

— Угу… — вона зосереджено і бридливо цмулила каву. Мою каву.

— Віро! — промовив неголосно, але досить різко. І замовк, добираючи слова. Збираючись сказати, як стомився чути її «угу» у відповідь на своє «люблю»… Як боляче, коли близька людина тебе навіть не обіймає…

Але Віра, відчувши, що я закипаю, просто відмахнулася від мене рукою, презирливо буркнувши своє протяжне «Ой-й-й-й»… І я передумав скандалити.

— У мене сьогодні три співбесіди, — якнайбуденніше нагадав я їй.

— Щастить тобі… Хоч людей побачиш. А я тут скоро витиму з нудьги.

Я швидко пішов у ванну, продовжуючи злитися на неї і на себе. Вічно понура жаба! Їй настільки на мене начхати, що навіть свариться лише тоді, коли сама вирішить!

…Ідучи, повернувся в нашу спальню й люто швиргонув її капці, що й далі лежали посеред кімнати.

4

Була тільки друга година дня, коли я сухо попрощався з прищавим HR-менеджером інституту Біоінженерії й стояв розгублено перед їхнім головним корпусом, не знаючи, як збавити решту дня. Дві попередні співбесіди я провалив з точнісінько таким самим тріском, і думка про те, щоб поїхати зараз додому й вислуховувати Вірине скімлення, видавалася нестерпною. Краще відтягнути цей момент. В ідеалі — нехай би вже спала, коли приїду. І, до речі, страшенно хочеться пива…

«Гляди, не спийся, — сказав я собі, згадавши про гадський діагноз і те, що він робить людину беззахисною перед будь-якою залежністю. Й одразу ж затято заперечив сам собі: — Пляшку пива я точно заслужив!»

Іноді мати казала про батька: «Краще б він обрав алкоголь!». Хоча, звісно ж, не краще. Просто він обрав ігрові автомати, і ця його пристрасть лягла на всіх нас нестерпним тягарем. Скільки разів мама сварилася з адміністрацією клубу через дорогу, вимагаючи, щоб батька туди не пускали! А тим було плювати: йому ж є вісімнадцять. І ось, коли

мама вкотре замкнула батька у квартирі, він вистрибнув із тридцятого поверху. Чи то наклав на себе руки, чи — і це було ймовірніше — просто намагався швидше спуститися: хвороба повністю позбавила його страху, так само як і здатності прогнозувати наслідки своїх дій. А може, він просто дихав біля віконця, коли його тіло вирішило станцювати одне зі своїх улюблених конвульсивних «па».

«Танцюючий недоумок…» — сказала якось мама спересердя. І в моїй голові слово «недоумок» міцно прикріпилося до безпорадного виразу татового обличчя, коли він намагався вгамувати руки й ноги, що витанцьовували поза його волею. Точніше й не скажеш… Коли якось батько взяв у руки чайник, а через секунду той полетів у невизначеному напрямку (вийшло, що мамі в голову), мама вперше так його обізвала просто в очі… Чайник був холодний, на щастя…

Спало на думку побачитися з Джохаром. Сто років не перетиналися. Я на ходу дістав телефон і знайшов у списку номер. Пива він не п'є, та й робочий день у розпалі… Зате побачимося. Джохар відтрубив у конкістадорах близько одинадцяти років. Але це ні до чого — я й так усе вирішив. Просто скучив за давнім другом.

Угорі, в прозорій трубі швидкісної траси, з приглушеним ревінням пронісся гравіцикл. Я за звичкою спробував вихопити поглядом якусь деталь, щоб визначити модель. Утім, цю я пізнав би навіть у темряві. «Цунамі». Такий, як був у мене. Якась незбагненна туга защеміла в грудях майже фізичним болем. «Ти — батько! І не можеш дозволити собі гасати на гравіциклі!» — після народження Ельзи я чув це двічі на день. Доходило до справжніх сварок… І через три роки я сказав собі, що Віра має рацію, і власноруч написав оголошення про продаж своєї мрії.

…Я, ніби заворожений, дивився на те, що відбувається в тирі. Бійці поліційного спецпідрозділу розносили на бризки розплавленого металу масивні литі конструкції, що слугували мішенями. Характерний запах розпечених магнітних котушок викликав спогади про армію… Індукційні гвинтівки — гордість виробництва зброї — за допомогою електромагнітного поля розганяли уранову кулю до шаленої швидкості, і вона, пронизуючи повітря з громоподібним звуком, могла зруйнувати будь-який відомий людству матеріал.

Джохар кивнув мені здалеку, мовляв, постій іще трішки, і я підійду. Його команди ледь пробивалися крізь несамовитий гуркіт гвинтівок. Нарешті віддав якісь розпорядження й попрямував до мене. Міцно збитий, із пружною ходою барса.

— Салам, мій любий! — Джохар міцно обійняв мене й поцілував у щоку. — З минулим! Добре відсвяткували?

Я мимоволі поморщився на слові «відсвяткували».

— Дякую, — відповів. — Звичайно. По-сімейному.

Це була брехня, бо надудлився я вчора на самоті. Просто завернув перед сном у найближчий гендель та й по всьому… «І-і-і-і-ха!» Не надто весело, якщо чесно.

Джохар кивнув:

— Ходімо, тут трохи шумно.

Він говорив з ледь вловним акцентом. Бородатий, із широкою усмішкою й хижим поглядом. Джохар виріс високо в горах, у місцях, де досі використовують атомні гвинтівки (очевидно, останні у світі!). Такий прадавній жах, пальнувши з якого, можна легко випарувати танк — і відразу відчути в роті металевий присмак смертельної дози опромінення.

— Страшенно тебе радий бачити, Гілельчику, — він обійняв мене за плечі. — Геть схуд! Ще ганяєш на своєму гравіциклі, як божевільний, чи нарешті продав його вже нахрін?

— Продав іще восени, — сказав я й, помітивши схвалення в його погляді, додав: — І дуже шкодую. Вірка змусила…

Джохар з розумінням кивнув. Він був єдиний, кому я дозволяв називати мене Гілельчиком. Його досвід і мудрість були такі незаперечні, що поряд із ним — попри порівняно невелику різницю у віці — я завжди почувався хлопчиськом.

Ми сіли в невеликій кав'ярні. Просто над нами з голографічного екрана повідомляли останні новини. Але загалом було тихо. Я почав замовляти на планшеті, але Джохар торкнувся кнопки виклику офіціанта.

— Знаєш, мені подобається, коли підходить гарненька офіціантка, тому що її можна назвати «сонечком» і подивитися, як вона всміхнеться, — Джохарове обличчя осяяла широка усмішка, яка, напевно, теж подобалася офіціанткам. — Авторозношувач, Гілельчику, так не робить. Його не укомплектовують тим, чим можна було б усміхатися.

— Живе обслуговування в них якесь шалено дороге…

— Я пригощаю.

— Не в цьому річ, Джохаре! — я відчув, що червонію. — У мене є гроші, по-перше, а по-друге…

— Гілю, ти вживаєшся в роль безробітного. Ось що «по-перше». Це небезпечно, мій друже, бо «безробітний» і «людина, яка шукає роботу» — це різні люди. Розумієш, про що я?

— Дарма переживаєш. Я належу до других.

— І куди ви з Вірою поїдете на Різдво?

Питання прозвучало, м'яко кажучи, зненацька.

— Яке Різдво?

— Так будь-яке! Конфесія не має значення. Але наприкінці грудня всі кудись їдуть бодай на тижник. Тож я й питаю — куди поїдете ви?

— Звідки ж я знаю, Джохаре! Зараз тільки липень.

— Ти говориш, як багата людина, яка не переймається авіаквитками зі знижкою. Візьмете бізнес-клас у день вильоту?

— Припини… Спершу треба знайти роботу.

— Ось! Я, Гілю, саме про це. У тебе ж не заблокували кредитку? Але ти не плануєш відпустку, бо не маєш роботи. Хоч логіка мені підказує, що впродовж шести місяців ти точно щось знайдеш. Якщо не опустиш рук. То що, помалу здаєшся? Так?

Я відвів очі, не витримавши його погляду. Відпустка, ага. Звісно. Іншого клопоту немає.

— Я не звик планувати так далеко…

Джохар, усміхаючись, розглядав мене. Він часто так усміхався, коли не погоджувався. Часом жартував, часом просто отак зацікавлено й, може, ледь іронічно дивився. Якщо ми раптом сперечалися щодо принципових питань — якихось філософсько-глобальних на кшталт того, чи є формулювання «виконував наказ» виправданням для солдата або де межа людяності, якщо на кону тисячі життів, — я в якийсь момент обов'язково починав внутрішньо гарячкувати, мимоволі підвищувати голос, жестикулювати й навіть дратуватися. А він, замість того, щоб теж розсердитися, — всміхався. У такі хвилини Джохар уважно і якось жадібно слухав кожне моє слово, не перебиваючи й навіть припинивши сперечатися. І тільки зрідка підкидав дрівець у вогонь, заперечуючи який-небудь мій найпереконливіший аргумент. Я запалювався знову, а він з якимось неприхованим задоволенням

вислуховував те, з чим начебто категорично не погоджувався. З боку, мабуть, могло видатися, що він знущається. Але якби ви побачили, наскільки несхожий на Джохара кожен із його нечисленних друзів, то зрозуміли б, що в таких суперечках немає й натяку на глузування. Джохар каже: «Ті, хто з тобою погоджується, можуть зробити тебе трохи впевненішим, але ті, хто не погоджується, — набагато мудрішим».

Ми були знайомі давно, але за ці два роки в Києві стали справді близькі. Я часто не міг прийняти те, що говорив Джохар, але він незмінно змушував мене замислюватися про речі, що сам я ніколи б не згадав про них у плині щоденної метушні.

Зараз за його м'якою усмішкою явно читалося: «Кого ти обманюєш, Гілельчику». Хоча це, звісно ж, моя фраза, а не його. Виходить, те, що я «читаю» в його очах, я кажу собі сам… Тому що й без нього все чудово розумію: я давно вже примірив на себе нову роль. Роль, у якій немає місця ні відпустці, ні Різдву. Ні планам, ні навіть мріям. Роль недоумка з його неконтрольованим танцем.

«Уперше в населеному космосі було знайдено планету зі слідами високорозвиненої позаземної цивілізації, — заговорила симпатична дикторка стурбованим тоном, вирвавши мене з понурих роздумів. — *Сліди розумного життя виявила система орбітальних телескопів "Ora Pro Nobis" у глибокому космосі десятки років тому, але це відкриття замовчує влада. Глобальна Агенція Освоєння Космосу уже назвала цю інформацію фейком».*

— Чуєш? — я кивнув убік екрана, просто щоб перервати незручну мовчанку.

— Щороку такі сенсації… — знизав плечима Джохар. — Навіть дивно, що хтось напружується спростовувати.

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати далі,
придбайте, будь ласка,
повну версію книги.